

De kern van het geloof

Christus Triumfatorkerk, 10 november 2024

Voorganger: ds. Jaap van den Akker

Lezing: Marcus 12: 28-34 en Leviticus 19: 1-2 en 9-18

KOMEN

- Welkomstwoord door de ouderling van dienst
- Aanvangslied ‘Ontwaak o mens, de dag breekt aan’ (Lied 215: 1, 3 en 7)
- Moment van Stilte
- Begroeting en bemoediging
- Psalm van de zondag Psalm 146: ‘Laat ons nu vrolijk zingen’ (Lied 146a: 1 en 3)
- Kyriëgebed, *besloten met een gezongen kyrië (Liedboek 299^e) afwisselend gezongen voorganger en allen.*
Direct gevolgd door het Glorialied van Lied 299^e

WOORD

- Voor de kinderen (op de bankjes)
Gebed
Gesprek/verhaal
Lied met de kinderen ‘Dit is mijn hand en dat mijn voet’ (Hemelhoog 110: 1 en 3)
- Schriftlezing Leviticus 19: 1-2 en 9-18
- Lied ‘Wie ore om te horen heeft’ (Lied 320: 1, 2 en 3)
- Schriftlezing Marcus 12: 28-34
- Lied ‘Wie ore om te horen heeft’ (Lied 320: 4 en 5)
- Preek
Wat is de kern van het geloof.
Dat is een vraag waar heel verschillende antwoorden op worden gegeven.
Wat is voor u de kern van het geloof – ik zou met een microfoon de zaal in kunnen lopen en vragen wat uw, wat jouw antwoord daarop is. Ik denk dat ik honderd verschillende antwoorden krijg.
En dat is dan alleen nog hier in de Christus Triumfatorkerk. Wat als ik de vraag in al die verschillende kerken zou stellen. Iedereen lijkt zijn eigen waarheden uit de Bijbel te kunnen halen.
Daarom zijn er zoveel kerken en daarom is er zoveel discussie binnen de kerken.
Deze week lag de synode van onze eigen kerk nog overhoop over Israël. Hoe verenig je het onmiskenbare feit dat ons geloof gestoeld is op het joodse geloof. Dat de bijbel voor twee derde een joods geschrift is. Dat Jezus niet de eerste christen was, maar een diep gelovige joodse man die geheel volgens de wet leefde. En dat we nog steeds heel veel kunnen leren van de joodse uitleg van de heilige Schriften. Hoe verenigen we dat met ons rechtvaardigheidsgevoel, dat nota bene ook uit dezelfde bijbel voortkomt, dat je als je ziet hoe er met duizenden mannen, vrouwen en kinderen wordt omgaan in Gaza, op de Westelijke Jordaanoever en in Zuid-Libanon, als speelbal tussen het almachtige Israëlische leger en de leiders van Hezbollah en Hama, die blijkbaar niet geven om een mensenleven meer of minder.
Op de synode werd de kool en de geit gespaard. We komen er niet uit.
Een nog ingewikkelder voorbeeld uit de actualiteit is de vraag die veel christenen in Nederland zich stellen: hoe het toch mogelijk is dat de overgrote meerderheid van de christenen in Amerika stemt op een man die in onze ogen in veel opzichten een onchristelijk leven leidt.
Ze groot is de bandbreedte van de Bijbel kennelijk. Dat dat allemaal kan.

Maar hoe kan dat dan? Wat blijft er dan nog over van ons geloof? Kunnen we het eens worden over de belangrijkste kernwaarde van ons geloof? Ik denk dat wij er vanmorgen wel uitkomen, in deze kerk, op dit stukje aarde. En anders – er is na deze dienst een nagesprek over de dienst en de preek en praten we er over door - u bent van harte welkom.

En: de vraag naar de kern van het geloof is niet nieuw.

Die vraag wordt vandaag ook aan Jezus gesteld.

Voor de verandering is het een oprechte vraag van een oprechte Schriftgeleerde.

Even hiervoor is Jezus nog op de proef gesteld door de Sadduceeën met een strikvraag over de opstanding der doden – want om maar een voorbeeld te noemen, daar waren de Sadduceeën en de Farizeeën het bepaald niet over eens. Dit hele hoofdstuk uit Marcus staat vol met zulke twistgesprekken. Farizeeën, Herodianen en Sadduceeën ze ruziën wat af over het geloof - het lijken wel gereformeerden.

Nu stapt er een Schriftgeleerden naar voren. Die heeft blijkbaar de voorgaande discussie hoofdschuddend aangehoord.

En hoe verrassend: deze Schriftgeleerde is oprecht. Hij stelt een diepere vraag, een fundamentele vraag. Hij vraagt naar de kern. Het is ook een logische vraag. In de Thora staan maar liefst 613 geboden. Dat zijn er nogal wat. Je kunt ze tellen als je Deuteronomium en Leviticus doorleest. Met zoveel regels en regeltjes is enige prioritering wel handig. Anders zie je door de bomen het bos niet meer.

Vandaar zijn vraag.

En hij is niet de eerste die deze vraag stelt.

Mozes zag het al aankomen. En daarom is het antwoord ook niet verassend. Jezus sluit uiteraard aan bij zijn joodse traditie. Hij citeert wat in Deuteronomium het hart van het joodse geloof is:

“Hoor Israël, de Heer onze God is één.”

Die zin gaat vooraf aan alles. Dat is het eerst – het voornaamste

Voor ons is dat misschien verrassend. Voor ons is die andere zin, de zin die er meteen opvolgt veel bekender: *Heb God lief met heel uw hart, heel uw verstand en heel uw kracht.* Maar Jezus begint bij het fundament.

Hoor Israël, de Heer onze God is één.

Het is de geloofsbelijdenis van het jodendom. *Sjema Jisrael* – het Hebreeuws. Kortweg het *Sjema* genoemd. Deze geloofsbelijdenis, deze ene zin zit vaak opgerold in een mezoza. Je weet wel die kokertjes, die joodse gelovige als een gebedsriem om hun arm wikkelen en op hun voorhoofd bevestigen. En het zit in een tefillin, zo'n buisje dat bij joodse gelovigen aan de deurpost hangt en aan de stadspoorten van het oude Jeruzalem. Dat wordt in Deuteronomium door Mozes opgedragen (6:4-9):

“Luister, Israël: de HEER, onze God, de HEER is de enige! Heb de HEER, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw kracht. Houd de geboden die ik u vandaag opleg steeds in gedachten. Draag ze als een teken om uw arm en als een band op uw voorhoofd. Schrijf ze op de deurposten van uw huis en op de poorten van de stad.”

Dit is het eerste, zegt Jezus. Daar begint alles mee.

De God van Israël, JHWH, de God van Abraham, Isaak en Jakob is de enige.

Zonder de levende God, de schepper van hemel en aarde is er niets.

Liefhebben dat kan pas, omdat God ons liefheeft.

Dat is ook het unieke van die enige God van Israël. Hij heeft mensen geschapen als zijn tegenover. Hij heeft mensen nodig om liefde te delen. Zonder de schepping kan God geen God zijn. Dat maakt hem ook zo uniek, zo anders, zo heilig. Hij wil zijn liefde delen met

mensen. Hij gaat een relatie aan met mensen. Hij is de uitvinder, de initiator van liefde. Tussen God en mensen, tussen mensen onderling.

Liefde kun je pas geven en delen, als je weet wat liefde is. En je weet pas wat liefde is, als je het hebt ontvangen. Het schijnt zo te zijn dat pasgeboren baby's die ook als ze wel goed gevoed worden, kunnen sterven door verwaarlozing, door gebrek aan liefde en aandacht.

En we kennen de voorbeelden van mensen die in hun latere leven ontsporen, omdat ze niet weten wat liefde is. Omdat ze zich niet kunnen verplaatsen in het gevoel van de ander. Omdat de connectie ontbreekt.

Daarom begin Jezus met deze essentiële geloofsbelijdenis: *Hoor Israël, de Heer onze God is één*. Het nieuwe, het unieke wat Jezus doet in dit gesprek met deze ons verder onbekende Schriftgeleerde is dat hij het verbindt met Leviticus 19. De andere tekst die we lezen. Heb je naasten lief als jezelf. Het begint met horen, maar het directe antwoord, het directe vervolg, is *doen*.

Woord en daad gaan samen op en de verbinding tussen deze twee is liefde.

In Leviticus wordt heel concreet ingevuld wat liefde voor je naaste betekent. Niet alles voor jezelf houden, maar delen van je overvloed met armen en vreemdelingen. Eerlijk zijn. Steel niet, lieg niet. Maak geen misbruik van mensen. Wees rechtvaardig. Roddel niet, wees niet haatdragend, of jaloers, durf te vergeven.

Hoe concreet wil je het hebben. En elk van deze zeer concrete geboden uit Leviticus 19 worden als een soort refrein, een mantra afgesloten met: "Ik ben de Heer". Zo nauw ligt het dus bij elkaar: God lief hebben. God heilig maken. Met eerbied voor God leven - dat hangt rechtstreeks samen met hoe jij in het hier en nu leeft. Hoe je om gaat met de schepping. Hoe je omgaat met je naaste.

God lief hebben en je naaste als jezelf. Dat zijn geen twee geboden, dat is een en hetzelfde gebod. Zo brengt je de geloofsbelijdenis: *Hoor Israël, de Heer onze God is één* in praktijk.

Er zit geen woord Spaans bij, de geboden uit Leviticus.

Als je mij vraagt wat de kern is van het evangelie dan zou ik allereerst zeggen dat ik geloof dat God in Jezus mens is geworden. Dat we via Jezus God leren kennen, en dat God in Jezus heeft laten zien dat Leven, dat zijn Liefde voor de mensen sterker is dan de dood.

Maar zo ver zijn we nog niet bij dit mooie gesprek van Jezus met deze Schriftgeleerde. Hier gaat het over wat het concreet betekent om te geloven in de Vader van Jezus Christus.

En dan gaat het over de ander ruimte gunnen om te leven. Dan gaat om de schepping eerlijk te delen met elkaar. Dan gaat het om omzien naar de ander en de liefde die je in je hebt delen.

Hoe anderen dat doen. In andere kerken, in andere landen dat is niet aan ons.

Hoe wij het doen, hoe u en jij het doet, daar ga je zelf over.

En bedenk dan: In die naaste, in de Ander ontdek je God zelf.

Als je goed kijkt. Als je durft.

Amen

- Muzikaal intermezzo

ANTWOORD

- Lied 'O Grote God, die liefde zijt' (Lied 838: 1 en 2)
- Overlijdensafkondiging: Johanna Blom - de Bruijn
- Dankgebed en voorbeden, stil gebed, Onze Vader

- Collecte

GAAN

- Slotlied 'Alles wat adem heeft love de Here' (Lied 146c: 1 en 7)
- Zegen